

XXV. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

27. listopada 2020.
treći (III.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. U ispit nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

U zadatcima od 1. do 26. rješenja napiši na crte.

1. Napiši zadane dijelove rečenica prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnoga slova.

W. A. Mozart, _____, austrijski je skladatelj,

ČUDO OD DJETETA

jedan od trojice glavnih predstavnika _____.

BEČKE KLASIKE

Legenda kaže da je prema _____

ZAKONIMA JOZEFINIZMA

njegovo tijelo omotano platnom položeno u zajedničku grobnicu. Te je zakone

donio Josip II., _____.

CAR SVETOGA RIMSKOG CARSTVA

4	

2. Upiši traženi glagolski oblik ili način.

Žurno _____ iz vlaka, _____ što prije stići na

(izići, gl. pril. proš.)

(htjeti, gl. pril. sad.)

odredište, Marko _____ za tramvajem.

(potrčati, aor.)

Već _____ u vozilo, kad užasnut _____ da

(ući, kond. II., 3. l. jd.)

(primijetiti, prez.)

_____ torbu u vlaku.

(ostaviti, plf.)

6	

3. Napiši točno riječi i izraze koji nisu napisani u skladu s normama hrvatskoga standardnog jezika.

Uporno tvrdi da je Neparižanin iako je rođen u blizini Elizejskih poljana i živi u Gradu svjetlosti. Osjeća li zbog toga katkad grižnju savijesti?

_____

3	

13	

4. Upiši ije/je/e/i.

Nakon proc__ne zdravstvenoga stanja pac__nt je prem__šten i zbrinut na od__lu intenzivnoga l__čenja gdje su prim__njeni suvremeni medicinski postupci.

6	

5. Napiši točno sintagme koje nisu napisane u skladu s jezičnom normom.

Nastavnik iz Povijesti predložio je da sudjelujem na projektu. Spremno sam prihvatila prijedlog za suradnjom. Kroz rad na projektu mnogo sam naučila. Projekt ćemo nastaviti sljedeću godinu.

_____

_____

4	

6. Napiši podcrtane glagole u infinitivu.

- Sama sam. Hoćeš li stići na vrijeme?
- Ne znam.
- Nemoj voziti brzo.

_____

4	

7. Zadatak ima dva dijela.

a) Ispiši nesročne sintagme.

b) Preoblikuj sintagme s nesročnim atributima u sročne gdje je to moguće.

Hladno zimsko jutro naviještalo je vedar dan. Pročitana knjiga bila je kraj mene, a njegov miris još u zraku. Iz knjige je ispala fotografija u boji. Završila sam dug razgovor telefonom i spustila telefonsku slušalicu na njezino mjesto. Da, zaboravio je svoju najdražu košulju s kratkim rukavima.

a) _____

b) _____

4	

8. Zadatak ima dva dijela.

Svakoga dana češljam kosu.

a) Dodaj podcrtanoj riječi prefiks *raz-* . _____

b) Imenuj glasovne promjene i prikaži kako su nastale.

---

9. Zadatak ima dva dijela.

3	

a) Na primjeru rečenice *Srdačan pozdrav!* objasni što je bespredikatna rečenica.

---

b) Odredi padež odredbenoj (atributnoj) sintagmi u zadanoj rečenici.

2	

10. Poveži rečenice *Slušam Mozartovu glazbu. Opuštam se.* na dva načina s pomoću predikatnoga proširka.

1. način _____

2. način _____

2	

11. Zadatak ima dva dijela.

Nakon višegodišnjega čekanja trebala bi napokon započeti obnova jedne od najvećih i najpoznatijih slavonskih plemićkih utvrda kraj grada Orahovice.

a) Napiši kojemu su dijelu rečeničnoga ustrojstva dodani atributi.

---

b) Odredi (imenuj) rečenicu prema sastavu.

2	

9	

12. Preoblikuj rastavnu sindetsku rečenicu *Dolaziš li ili ne dolaziš?* u rastavnu asindetsku na dva načina.

1. način _____

2. način _____

2	

13. Odredi vrste surečenica.

Kada se zvukovi na klizalištu ne bi tako čudno miješali, promatrač sa zapadne tribine mogao bi u nedjeljno jutro osluškivati glasove klizača koji se na tren izdvajaju iz opće zvučne slike kao što se solistički instrumenti izdvajaju u orkestru.

(Prilagođeno prema romanu *Klizalište* S. Lovrenčić.)

Kada se zvukovi na klizalištu ne bi tako čudno miješali,

promatrač sa zapadne tribine mogao bi u nedjeljno jutro osluškivati glasove klizača

koji se na tren izdvajaju iz opće zvučne slike

kao što se solistički instrumenti izdvajaju u orkestru.

4	

14. Odredi vrste zavisnim surečenicama.

a) Još nije vrijeme da ode. _____

b) Zar ne vide kamo idu? _____

c) Poznato je koliko ih je. _____

d) Kako su svi tu, krećemo. _____

4	

10	

15. Zadatak ima tri dijela.

Suprotno uvriježenim mišljenjima da je umro ostavljen i siromašan – prema pričama što su vjerojatno nastale u romantizmu kada je bilo vrlo popularno stvaranje predodžbi o neshvaćenim i nepravedno zapostavljenim umjetnicima – slavni skladatelj Mozart umro je pod budnim okom liječnika, nakon što se bolestan vratio s turneje u Pragu, u svome udobnom stanu.

(Prilagođeno prema znanstveno-popularnome tekstu preuzetom s interneta.)

a) Odredi broj surečenica. _____

b) Ispiši glavnu surečenicu.

_____

c) Ispiši iz glavne surečenice priložne oznake i odredi im vrstu.

_____

_____

4	

16. Zadatak ima tri dijela.

Kada je stupila pred Leona, zasramila se da nije znala ni usta otvoriti, tek pod silu je nastojala da se nasmiješi; no kada je pregledala sav onaj neviđeni sjaj Jungmanovih soba, kada je čula kako joj laska i udvara te nježno nutka ovim i onim, ona se brzo razabrala i osokolila.

(Prilagođeno prema pripovijetki Tena J. Kozarca.)

a) Odredi vrstu rečenice. _____

b) Ispiši objektne surečenice. _____

_____

c) Ispiši posljedičnu surečenicu. _____

4	

17. Preoblikuj neraščlanjenu rečenicu *Njima se uvijek spava.* u raščlanjenu.

_____

1	

18. Preoblikuj zavisnu surečenicu u odgovarajući rečenični član.

- a) Iako se želio ispričati, nije mogao progovoriti. _____
- b) Često putujem u planine da se oporavim. _____
- c) Žurio je na sastanak koji mu je bio važan. _____
- d) Doručkujem prije nego što pođem u školu. _____

4	

19. Odredi gramatičko i leksičko značenje podcrtanoj riječi u rečenici

On je glazbenik.

Gramatičko značenje: _____

Leksičko značenje: _____

2	

20. Zadatak ima tri dijela.

Stari je grčki filozof Heraklit rekao kako čovjek u istu rijeku dvaput ne ulazi. Naime, rekao je da sve teče, sve se mijenja, pa i rijeka. Ništa se ne ponavlja, uistinu, ništa se dvaput ne događa. Drugim riječima: sve u našem svijetu oduvijek putuje, sve što nas okružuje, sa svim svojim razlikama i u bogatstvu koje nastaje zbog, gundulićevski rečeno, stalne mijene, vječnoga kretanja. To jest, sve nastaje upravo zbog putovanja.

(Prilagođeno prema eseju *Hrvatski putopis* V. Brešića.)

a) Ispiši konektore.

_____

b) Dopuni.

S obzirom na značenje ispisani konektori su _____ konektori.

c) Ispiši modifikator. _____

5	

11	

21. Zadane su rečenice: *Pozvala sam ga na svoj koncert. Neće doći.*
Modificiraj drugu rečenicu tako da izraziš:

a) nepovoljnost _____

b) nesigurnost _____

2	

22. Dopuni.

Znak ~ nazivamo _____ i možemo ga smatrati pretečom
današnjih _____.

2	

23. Preoblikuj zadane rečenice tako da umjesto atributnih surečenica
upotrijebiš odgovarajuće oblike atributa.

a) *Spremno smo čekali utakmicu na onome terenu koji je travnat.*

b) *Nisam upoznao nogometaša koji je njemu najdraži.*

a) _____

b) _____

2	

24. Imenuj filološku školu čiji su predstavnici smatrali da je usmena
književnost jedini uzor standardnoga jezika i da treba pisati fonetski.

_____

1	

25. Napiši rečenicu točno.

Nastojali smo spasiti stvari od kiše da bi se na kraju ipak sve smočilo.

_____

1	

26. Ispiši sve nenaglasnice iz rečenice *Vidio ju je kad je sjeo u red iza nje.*

_____

1	

9	

U zadatcima od 27. do 42. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

27. Koja je rečenica napisana u skladu s pravopisnom normom?

- a) I u nebo kliče prkoseći tući. Divan je kad klikće od radosti.
- b) I u nebo kliče prkoseći tuči. Divan je kad klikće od radosti.
- c) I u nebo kliče prkoseći tuči. Divan je kad klikče od radosti.
- d) I u nebo kliče prkoseći tući. Divan je kad klikče od radosti.

1	

28. U kojoj se od sljedećih rečenica nalazi epentetski I?

- a) Lješnjaci su mljeveni.
- b) Terasa je ostakljena.
- c) Zgrada je obnovljena.
- d) Puteljak je osvijetljen.

1	

29. Zaokruži slovo ispred rečenice koja ima uzlaznu melodiju.

- a) Gdje ste se sunčali?
- b) Sunčale ste se danas!
- c) Što ste danas radile?
- d) Mira se danas sunčala?

1	

30. Koja rečenica nije napisana u skladu s pravilima o pisanju zareza?

- a) Opet su došli iako nisu trebali.
- b) Došli su a mi smo ih lijepo primili.
- c) Unatoč snijegu otišli smo na izlet.
- d) Marko zašto danas opet nisi došao?

1	

4	

31. Koja je rečenica napisana u skladu s pravopisnom i gramatičkom normom?

- a) Od 60-tih godina prošloga stoljeća 350 osoba prošlo je NASA-in zahtjevan trening za astronaute.
- b) U sklopu programa *Artemis* u NASA-i se do 2024. pripremaju poslati prvu ženu na mjesec.
- c) Kako bi se mogli prijaviti na NASA-in natječaj za astronaute morate biti državljanin SAD-a.
- d) Morate imati diplomu iz područja STEM-a, medicine ili kombinaciju STEM-a i obuke za pilota.

1	

32. Koja je rečenica napisana u skladu s leksičkom normom?

- a) Nije ga razveselio neodlučan rezultat odigrane utakmice.
- b) Nakon te utakmice u svlačioni je bila turobna atmosfera.
- c) Na terenu je potvrdio svoj talent mnogim ekshibicijama.
- d) Taj bi poen dobro došao, ali ne bi utjecao na plasman.

1	

33. U rečenici *Sve se može kad se hoće.* upotrijebljen je:

- a) futurski prezent
- b) historijski prezent
- c) gnomski imperativ
- d) sjevremenski prezent

1	

34. Koja je rečenica napisana u skladu s gramatičkom normom?

- a) Unatoč nesuglasticama, započela je obnova Ružica grada.
- b) Na povijesnom lokalitetu Ružica gradu započela je obnova.
- c) Do Ružica grada penjem se strminom kroz zelenilo Papuka.
- d) Na srednjovjekovnome burgu Ružici gradu počela je obnova.

1	

4	

35. U kojoj je rečenici red riječi obilježen?

- a) Razveselio nas je.
- b) U podne je stigao.
- c) Igra je započela.
- d) Igramo utakmicu.

1	

36. U rečenici *Svaku večer volim čitati prije spavanja*. odnos među riječima u sintagmama je:

- a) samo sročnost i jako upravljanje,
- b) samo sročnost i slabo upravljanje
- c) samo pridruživanje i upravljanje
- d) sročnost, upravljanje i pridruživanje

1	

37. Koja je tvrdnja točna?

- a) Punoznačne riječi imaju samo gramatičko značenje.
- b) Punoznačne riječi su prijedlozi, veznici, usklici i čestice.
- c) Punoznačne riječi imaju i leksičko i gramatičko značenje.
- d) Punoznačne se riječi nazivaju još i gramatičkim riječima.

1	

38. Koja je rečenica atributna?

- a) Pokušala se prisjetiti gdje je ostavila kaput.
- b) Primijetila je da odolijeva svim napadima.
- c) Nazvao ju je mladić što se u nju zaljubio.
- d) Pitanje je što uopće mogu očekivati od nje.

1	

4	

39. Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) *Novine Horvatske* Ljudevit Gaj pokreće 1835. na štokavskome narječju.
- b) Ante Kuzmanić zalaže se za štokavicu ikavicu i tradicionalni grafijski sustav.
- c) Antun Mihanović autor je hrvatsko-latinskoga rječnika *Temelji ilirskoga jezika*.
- d) U brošuri *Reč domovini* Ljudevit Gaj traži da hrvatski uđe u javnu uporabu.

1	

40. Zaokruži slovo ispred gramatički točne rečenice.

- a) Sretan je radi toga što je dobio dobru ocjenu.
- b) Budući je mnogo učio, dobio je dobru ocjenu.
- c) Obzirom da je dosta učio, dobio je dobru ocjenu.
- d) Budući da je mnogo učio, dobio je dobru ocjenu.

1	

41. Zaokruži slovo ispred gramatički točne rečenice.

- a) Najbolje glazbene vijesti su na Radio *Velikoj Gorici*.
- b) Najbolje glazbene vijesti su na Radiju *Velika Gorica*.
- c) Najbolje glazbene vijesti su na Radiju *Velikoj Gorici*.
- d) Najbolje glazbene vijesti su na Radio *Velika Gorica*.

1	

42. Koja rečenica nije u skladu s gramatičkom normom?

- a) Gledao me je.
- b) Smijao se je.
- c) Gledali su je.
- d) Nasmijao ih je.

4	

43. Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

Slava Saboru Trojedne Kraljevine

Danas je ogranulo žarko sunce slave i veličine našem narodu! Što smo za temelj naše budućnosti i obstanka smatrali, što smo kao najvrućju želju u grudih gojili, to evo postigosmo i kod Boga stekosmo. Danas u subotu 23. listopada odlučio je jednoglasno slavni Stališi i Redovi kraljevinah Dalmacije, Horvatske i Slavonije, da se narodni naš jezik umjesto latinskoga na čast diplomatsku uznese.

Primiti od nas, Oci domovine, iskrenu zahvalu, hvalu i slavu podijelićemo Vam vila povjestnica, ona će Vam upisati u ljetopise slavna imena zlatnim pismom, te će divno sjati, dok bude sunca i mjeseca.

(Tekst je preuzet s interneta, a pripisuje se Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom.)

1. Kojoj filološkoj školi pripada autor teksta?

1	

2. Ispiši iz teksta gramatički oblik riječi po kojemu najčešće prepoznavamo pripadnike te filološke škole.

1	

3. Ispiši riječ koja sadrži rogato e (ě) u kojoj se danas ostvaruje -ije.

1	

4. Napiši sintagmu „zlatnim pismom“ u skladu sa suvremenom jezičnom normom (gramatičkom i leksičkom).

1	

5. Protumači što znači „da se narodni naš jezik umjesto latinskoga na čast diplomatsku uznese“.

1	

5	